

ГАРЧИГ

1. ТӨСЛИЙН ТОДОРХОЙЛОЛТ	1
1.1 Төслийн ерөнхий мэдээлэл	1
1.1.1 Төсөл хэрэгжүүлэгчийн тухай товч мэдээлэл.....	1
1.1.2 Төслийн байршил, газар ашиглалтын тодорхойлолт	1
1.1.3 Төслийн үйл ажиллагаа, удирдлага, зохион байгуулалт	3
1.2 Ашигт малтмалын ордын тодорхойлолт	4
1.2.1 Бүтээгдэхүүн гаргалтын тооцоо	4
1.2.2 Үйлдвэрийн түүхий эд хангамж.....	5
1.2.3 Хүдэр баяжуулах үйлдвэрийн хаягдлын сан болон овоолго.....	6
1.2.4 Баяжуулах үйлдвэрийн тоног төхөөрөмж.....	7
1.3 Дэд бүтэц	9
1.4 Төслийн эцсийн бүтээгдэхүүн	11
2. ТӨСЛИЙН ГОЛ БОЛОН БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ.....	12
2.1 Төслийн гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллийн товч тодорхойлолт	12
3. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХАМРАХ ХҮРЭЭ.....	14
3.1 Сөрөг нөлөөллийг бууруулах хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө.....	15
3.2 Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө	19
3.3 Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох	20
3.3.1 Төслийн нөлөөллийн бүсийн малчид	20
3.4 Түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	23
3.5 Биологийн олон янз байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө ..	24
3.6 Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	27
3.7 Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө	29
3.8 Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр.....	31
3.9 Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө	33
3.10 Оролцогч, сонирхогч талуудад тайлагнах, хэлэлцүүлэх.....	34

ХҮСНЭГТИЙН ЖАГСААЛТ

Хүснэгт 1. 230 га талбайн булангийн солбицлын цэгүүд.....	2
Хүснэгт 2. 7 га талбайн газрын булангийн солбицлын цэгүүд.....	2
Хүснэгт 3. Бүтээгдэхүүн гаргалтын тооцоо.....	4
Хүснэгт 4. Нийлүүлэх хүдрийн хэмжээ, агуулга жил тус бүрээр.....	6
Хүснэгт 5. Баяжуулах үйлдвэрийн хатуу хаягдлын хэмжээ.....	7
Хүснэгт 6. Тоног төхөөрөмж.....	7
Хүснэгт 7.Барилга, байгууламжийн мэдээлэл.....	9
Хүснэгт 8. Аянга зайлуулагчийн үзүүлэлт.....	11
Хүснэгт 18. Төслийн гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллийн товч тодорхойлолт.....	12
Хүснэгт 10. 2026 онд хэрэгжүүлэх Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний зардал.....	14
Хүснэгт 20. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө.....	15
Хүснэгт 12. Төслийн талбайн барилга байгууламж.....	19
Хүснэгт 22. Биологийн нөхөн сэргээлт.....	24
Хүснэгт 15. Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө.....	27
Хүснэгт 16. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө.....	29
Хүснэгт 17. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр.....	31
Хүснэгт 18. Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө.....	33
Хүснэгт 19. БОМТ, түүний хэрэгжилтийг оролцогч, сонирхогч талуудад тайлагнах, хэлэлцүүлэх хуваарь.....	34

ЗУРГИЙН ЖАГСААЛТ

Зураг 1. Төслийн тусгай зөвшөөрлийн талбайн байршлын зураг.....	2
Зураг 2. Төсөл хэрэгжих талбайн ерөнхий зураг.....	3
Зураг 3. Төслийн талбайд ойролцоо орших үйл ажиллагаа явуулж буй орд газрууд.....	6
Зураг 4. Баяжуулах үйлдвэрийн барилга.....	9
Зураг 5. Баяжуулах үйлдвэрийн оффис, ажилчдын сууц болон хоолны газар.....	10
Зураг 6. Төслийн талбайд ойролцоо орших үйл ажиллагаа явуулж буй орд газрууд.....	20
Зураг 7. Төслийн талбайд ойр байрлах аж ахуйн нэгж, өвөлжөө хаваржааны газар.....	22
Зураг 3. Дүйцүүлэн хамгаалах газрын байршил тогтоох жишээ	25

1. ТӨСЛИЙН ТОДОРХОЙЛОЛТ

1.1 Төслийн ерөнхий мэдээлэл

1.1.1 Төсөл хэрэгжүүлэгчийн тухай товч мэдээлэл

Төслийн нэр :	Хайлуур жоншны хүдэр баяжуулах үйлдвэр
Төсөл хэрэгжүүлэгч :	“Говийн норов” ХХК, Улсын бүртгэлийн дугаар: 9019098072 Регистрийн дугаар: 8482004
Төсөл хэрэгжүүлэгчийн хаяг:	Улаанбаатар хот, Баянгол дүүрэг, 6-р хороо, Энхтайвны өргөн чөлөө, Кёкүшо тауэр 1005 тоот

Тусгай зөвшөөрөл

- Ашигт Малтмалын Газраас “Алтраг архас” ХХК-нд АМГТГ -ын даргын 2015 оны 05 дугаар сарын 29-ний өдрийн шийдвэрээр
- Дорноговь аймгийн Айраг сумын нутагт орших 230.12 гектар, ашиглалтын MV018807 тоот тусгай зөвшөөрлийг 30 жилийн хугацаагаар олгосон байна.

Газрын гэрчилгээ

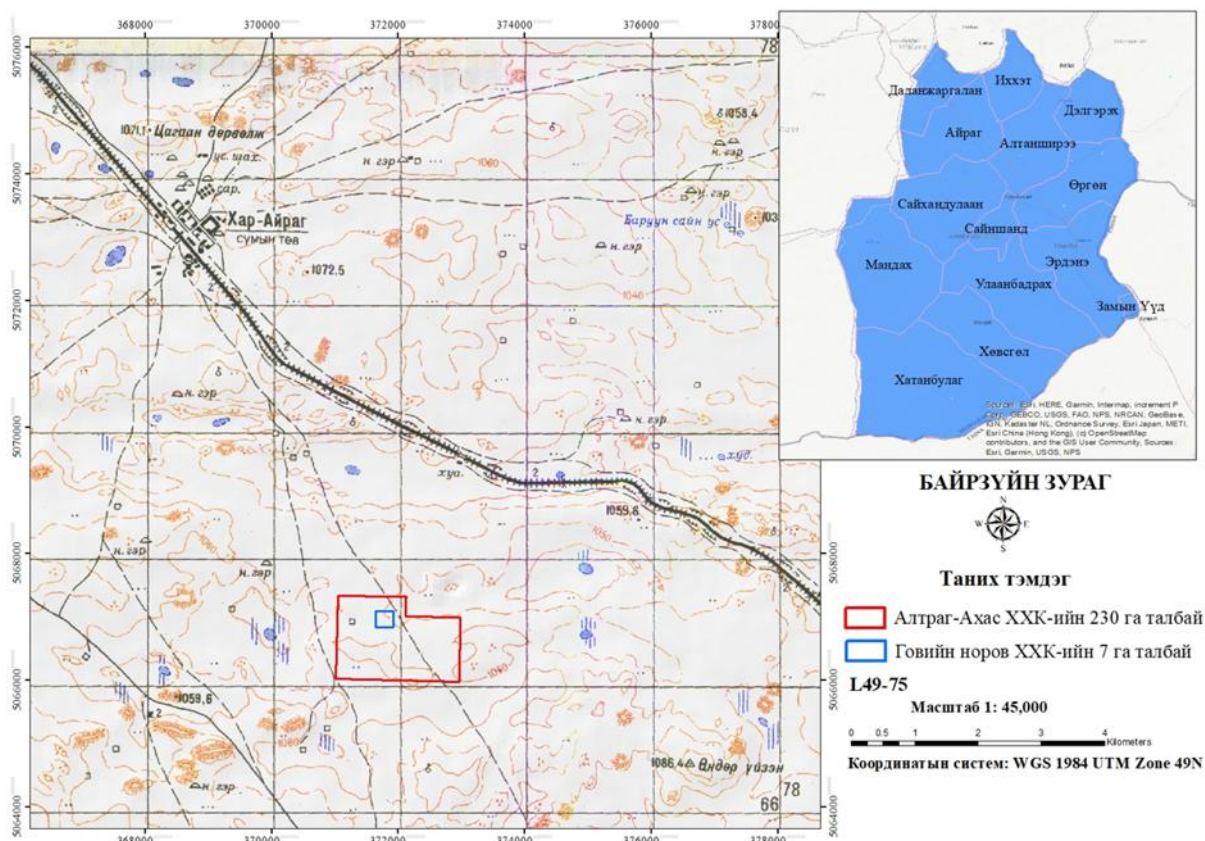
- Дорноговь аймгийн Айраг сумын Засаг даргын 2024 оны 05-дугаар сарын 16-ны өдрийн А/77 тоот захирамж, газрын гэрчилгээний 0000308513 дугаартай, 4412005432 тоот нэгж талбарын дугаартай уурхайн газрын зориулалттай 2300825 м2 газрын газар эзэмших гэрчилгээ

1.1.2 Төслийн байршил, газар ашиглалтын тодорхойлолт

“Говийн норов” ХХК нь баяжуулах үйлдвэрийн төсөл хэрэгжүүлэх зорилгын хүрээнд “Алтраг-Ахас” ХХК-тай хамтран ажиллах гэрээ байгуулан ажиллаж байна. Төсөл хэрэгжүүлэх талбайн хувьд “Алтраг-Ахас” ХХК-ийн эзэмшлийн MV-018807 тоот ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл бүхий 00003085136 дугаартай газар эзэмших эрхийн гэрчилгээтэй 230.12 га талбай байна.

Дорноговь аймгийн Айраг сумын засаг даргын 2024 оны 05 дугаар сарын 16-ны өдрийн А/77 тоот захирамжаар 230.12 га талбай газрыг Уурхайн газрын зориулалтаар “Алтар-Ахас” ХХК-д 10 жилийн хугацаатайгаар олгосон байна. Тухайн ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн талбайд төслийн хүрээнд 7.0 га газрыг ашиглахаар гэрээ байгуулсан байна. Хайлуур жоншны хүдэр баяжуулах үйлдвэр нь Дорноговь аймгийн Айраг сумын нутагт орших ба Улаанбаатар хотоос зүүн урагш 299 км, Айраг сумаас баруун урагш 8 км-т байрлана.

Дорноговь аймгийн Айраг сумын нутагт орших “Говийн норов” ХХК-ийн “Хайлуур
жоншны хүдэр баяжуулах үйлдвэр”-ийн төслийн 2026 оны Байгаль орчны
менежментийн төлөвлөгөө

Зураг 1. Төслийн тусгай зөвшөөрлийн талбайн байршилны зураг

Хүснэгт 1. 230 га талбайн булангийн солбицлын цэгүүд

№	Газрын зөвшөөрөл	Уртраг			Өргөрөг		
		градус	минут	секунд	градус	Минут	секунд
1	“Алтраг-Ахас” ХХК-ийн тусгай зөвшөөрлийн 230 га талбай	109	20	31.7299	45	44	51.6199
2		109	21	11.6743	45	44	51.6167
3		109	21	21.727	45	44	51.616
4		109	21	21.6552	45	44	50.0739
5		109	21	21.6552	45	44	50.0739
6		109	21	21.6552	45	44	50.0739
7		109	21	21.7298	45	44	41.6201
8		109	22	1.73	45	44	41.62
9		109	22	1.7299	45	44	8.8501
10		109	20	31.73	45	44	8.8501

Хүснэгт 2. 7 га талбайн газрын булангийн солбицлын цэгүүд

№	Газрын зөвшөөрөл	Уртраг			Өргөрөг		
		градус	минут	секунд	градус	Минут	секунд
1	“Говийн норов” ХХК-ийн ашиглах 7 га талбай	109	20	59.56	45	44	44.12
2		109	21	12.43	45	44	44.34
3		109	21	12.68	45	44	36.04
4		109	20	59.80	45	44	35.85

Зураг 2. Төсөл хэрэгжих талбайн ерөнхий зураг

1.1.3 Төслийн үйл ажиллагаа, удирдлага, зохион байгуулалт

Төслийн хүний нөөц удирдлагын нэгж. Удирдлага нь баяжуулах үйлдвэрийн үйл ажиллагааны ерөнхий чиглэлийг тодорхойлох, үйлдвэрлэл санхүүгийн төлөвлөгөө, үндсэн үзүүлэлт, норматив, гүйцэтгэлийн тайлан, ашиг ба бүтээгдэхүүний хуваарилалт, орон тооны бүтэц, төсвийг батлах зэргээр ажиллана.

Баяжуулах үйлдвэрийн үйл ажиллагаа нь хүдэр бэлтгэх хэсэг болон баяжуулах хэсэг гэсэн үндсэн 2 хэсгээс бүрдэнэ. Хайлуур жоншны хүдэр баяжуулах үйлдвэрийг үйлдвэрийн дарга удирдах бөгөөд түүний удирдлага зохион байгуулалтын бүтцэд дараах нэгжүүд хамаарна. Үүнд:

1. Захиргаа, аж ахуй, үйлчилгээний хэсэг. Баяжуулах үйлдвэрийн дарга, санхүү эдийн засагч, нягтлан нар хамрагдаж үйлдвэрийн үйл ажиллагааг хэвийн тасралтгүй явуулах нөхцөл бололцоогоор хангаж, зөв зохистой удирдлагаар удирдан чиглүүлнэ.
2. Баяжуулах үйлдвэр. Үйлдвэрлэлийн хэсгийн ажилчид нь баяжуулах үйлдвэрийн технологийн горимд хяналт тавьж ажиллах бөгөөд анхдагч хүдрийн агуулга, шинж чанараас нь хамааруулан технологийн горимыг тохируулж, чанарын шаардлага хангасан баяжмал үйлдвэрлэхэд анхаарч ажиллана. Хэсэг тус бүрд технологийн операторууд, технологийн ажилчид ажиллаж тэдгээрийг технологийн инженер шуурхай удирдлагаар хангана.

Төслийн хүчин чадлыг эзэмших, түүнд хүрэхийг зорих хангалттай тооны ажилчдыг тусгаж өгсөн бөгөөд баяжуулах үйлдвэрийн хувьд 2 ээлжээр ээлжийн үргэлжлэх хугацаа 12 цагаар ажиллах бөгөөд үүнээс цахилгаанчин, гануурчин болон засварын механикийн хувьд 1 ээлжээр 12 цагаар ажиллахаар төлөвлөгдсөн. Харин захиргаа, аж ахуй үйлчилгээний

хэсгийн ажилчид 1 ээлжээр, 12 цагаар ажиллах ба үүнээс манаачийн хувьд 2 ээлжээр ажиллахаар зохион байгуулсан..

1.2 Ашигт малтмалын ордын тодорхойлолт

“Говийн нор” ХХК-ийн хайлуур жоншны хүдэр баяжуулах үйлдвэр нь жилд 150.0 мян.тн, төслийн үргэлжлэх 10 жилийн хугацаанд 29.73%-ийн агуулга бүхий 1,500.0 мян.тн хайлуур жоншны хүдэр баяжуулахаар төлөвлөгдсөн. Төсөл хэрэгжүүлэхтэй холбоотой хүдэр нийлүүлэх ордуудаас авсан дээжид хийлгэсэн технологи туршилтын тайлангаар 80%-ийн агуулга бүхий 27.00%-ийн гарцтай хайлуур жоншны баяжмал гарган авахаар тооцсон.

Баяжуулах үйлдвэр нь жилд 80%-ийн агуулгатай 40.50 мян.тн, төслийн үргэлжлэх хугацаанд 405.0 мян.тн хайлуур жоншны баяжмал гарган борлуулна.

“Говийн нор” ХХК нь Монгол Улсад уул уурхайн бүтээгдэхүүн экспортлох, гадаад худалдааны чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулахаар төлөвлөж буй гадаадын хөрөнгө оруулалттай компани бөгөөд 2024 онд анх үүсгэн байгуулагдаж, хайлуур жонш олборлогч аж ахуй нэгжээс бага агуулгатай хайлуур жоншны хүдрийг худалдан авч, баяжуулах үйлдвэрт угаан баяжуулж өндөр агуулга бүхий хайлуур жоншны баяжмал гарган, экспортлохоор төлөвлөн ажиллаж байна.

Баяжуулах үйлдвэрт нийлүүлэгдэх буюу үйлдвэрийг тэжээх хүдрийн агуулгыг тогтмол барих зорилгоор хүдэр жигдрүүлэлтийн ажлыг хийж гүйцэтгэнэ. Уурхайнуудаас нийлүүлэгдэх хүдрийн CaF₂-ын агуулгыг тодорхойлохдоо орд тус бүрийн нөөцийн тайланд тусгасан агуулгад үндэслэн тооцсон бөгөөд үүнээс тус бүр гар ялгалтаар бүхэллэг хайлуур жоншны баяжмалыг ялган авч, үлдэгдэл бага агуулгатай хүдрийг баяжуулах үйлдвэрт нийлүүлэгдэх байдлаар ордуудын ТЭЗҮ-д төлөвлөгдсөн байна.

1.2.1 Бүтээгдэхүүн гаргалтын тооцоо

“Говийн нор” ХХК-ийн хайлуур жоншны хүдэр баяжуулах үйлдвэр нь жилд 150.0 мян.тн, төслийн үргэлжлэх 10 жилийн хугацаанд 29.73%-ийн агуулга бүхий 1,500.0 мян.тн хайлуур жоншны хүдэр баяжуулахаар төлөвлөгдсөн. Төсөл хэрэгжүүлэхтэй холбоотой хүдэр нийлүүлэх ордуудаас авсан дээжид хийлгэсэн технологи туршилтын тайлангаар 80.0%-ийн агуулга бүхий 27.0%-ийн гарцтай хайлуур жоншны баяжмал гарган авахаар тооцсон.

Баяжуулах үйлдвэрийн шураган сепаратороос 28.79%-ийн CaF₂-ын агуулгатай хаягдал гарч байгаа бөгөөд тухайн хаягдлыг флотацийн аргаар баяжуулах үйлдвэрт нийлүүлэх боломжтой тул хаягдлыг тусад нь овоолго үүсгэн хадгалж, цаашид ойролцоо байрлах флотацийн баяжуулах үйлдвэрт нийлүүлэх боломжийг судалж үзэхийг зөвлөж байна. Баяжуулах үйлдвэр нь жилд 80%-ийн агуулгатай 40.50 мян.тн, төслийн үргэлжлэх хугацаанд 405.0 мян.тн хайлуур жоншны баяжмал гарган борлуулна. Бүтээгдэхүүн гаргалтын дэлгэрэнгүй тооцооллыг доорх хүснэгтэд үзүүлэв.

Хүснэгт 3. Бүтээгдэхүүн гаргалтын тооцоо

Үзүүлэлт		Хэмж их нэгж	Төслийн үргэлжлэх хугацаа						Нийт
			1 дэх жил	2 дахь жил	3 дахь жил	4 дэх жил	5 дахь жил	6-10 дахь жил	
Хүдэр	Хэмж ээ	мян.тн	150.00	150.00	150.00	150.00	150.00	750.00	1,500. 00

Дорноговь аймгийн Айраг сумын нутагт орших “Говийн нор” ХХК-ийн “Хайлуур
жоншны хүдэр баяжуулах үйлдвэр”-ийн төслийн 2026 оны Байгаль орчны
менежментийн төлөвлөгөө

	Агуулга	%	29.73	29.73	29.73	29.73	29.73	29.73	29.73
Баяжмал /ФГ-80/	Гарц	%	27.00	27.00	27.00	27.00	27.00	27.00	27.00
	Агуулга	%	80.00	80.00	80.00	80.00	80.00	80.00	80.00
	Хэмжээ	мян.тн	40.50	40.50	40.50	40.50	40.50	202.50	405.00
Шураган сепараторын хаягдал	Гарц	%	4.88	4.88	4.88	4.88	4.88	4.88	4.88
	Агуулга	%	28.82	28.82	28.82	28.82	28.82	28.82	28.82
	Хэмжээ	мян.тн	7.32	7.32	7.32	7.32	7.32	36.60	73.20
Хаягдал	Гарц	%	68.12	68.12	68.12	68.12	68.12	68.12	68.12
	Агуулга	%	9.86	9.86	9.86	9.86	9.86	9.86	9.86
	Хэмжээ	мян.тн	102.18	102.18	102.18	102.18	102.18	510.90	1,021.80

1.2.2 Үйлдвэрийн түүхий эд хангамж

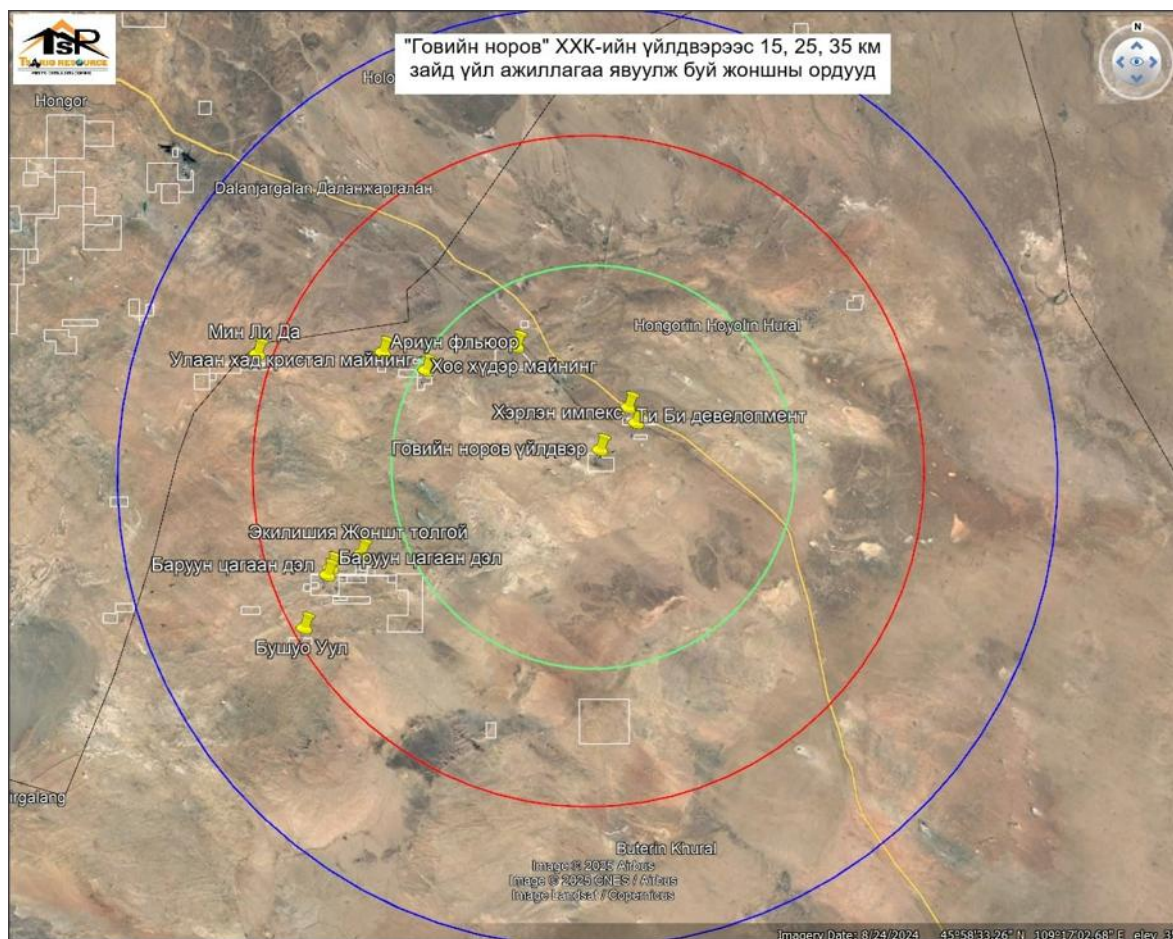
Баяжуулах үйлдвэр нь хайлуур жоншны хүдрийг дараах ордуудаас нийлүүлэхээр төлөвлөж байна. Хүдэр баяжуулах үйлдвэрийн жилийн хүчин чадал 150.0 мян.тн байх бөгөөд дараах гэрээт уурхайнуудаас гадна бусад аж ахуй нэгжээс хүдэр худалдан авч, жилийн хүчин чадлыг хангаж ажиллана.

1. Дорноговь аймгийн Айраг сумын нутагт орших “Бушуо-Уул” ГХОХХК-ийн эзэмшлийн Эмэний хүрэн өндөр хайлуур жоншны орд
Ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн дугаар: MV-021171
Талбайн хэмжээ: 80.29 га
2. Дорноговь аймгийн Айраг сумын нутагт орших “Хос хүдэр майнинг” ХХК-ийн эзэмшлийн Нэргүй толгойн хайлуур жоншны орд
Ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн дугаар: MV-015119
Талбайн хэмжээ: 379.25 га
3. Дорноговь аймгийн Айраг сумын нутагт орших “Улаан хад кристал майнинг” ХХК-ийн эзэмшлийн Хүрэнгийн хайлуур жоншны орд
Ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн дугаар: MV-021094
Талбайн хэмжээ: 74.98 га

Айраг сум болон түүний ойролцоох бүсүүд нь хайлуур жоншны олборлолт, боловсруулалтын хувьд стратегийн ач холбогдол бүхий бүс нутаг бөгөөд ордын геологийн тогтоц, тээвэр ложистикийн хувьд нэн тохиромжтой. Олон жилийн туршид хийгдсэн хайгуул, ТЭЗҮ-ийн үр дүнгээс харахад эдгээр ордууд нь Монгол Улсын хайлуур жоншны үйлдвэрлэлийн үндсэн суурь бүрэлдэхүүн болох бүрэн боломжтой юм.

Дараах зурагт төслийн талбайтай ойролцоо буюу 15 км, 25 км, 35 км-д зайд байрлах олборлолтын үйл ажиллагаа явуулж буй ордуудын мэдээллийг харууллаа.

Дорноговь аймгийн Айраг сумын нутагт орших “Говийн норов” ХХК-ийн “Хайлуур
жоншны хүдэр баяжуулах үйлдвэр”-ийн төслийн 2026 оны Байгаль орчны
менежментийн төлөвлөгөө

Зураг 3. Төслийн талбайд ойролцоо орших үйл ажиллагаа явуулж буй орд газрууд

Хүснэгт 4. Нийлүүлэх хүдрийн хэмжээ, агуулга жил тус бүрээр

Үзүүлэлт			Хэм нэгж	Төслийн үргэлжлэх хугацаа					Нийт
				1 дэх жил	2 дахь жил	3 дахь жил	4 дэх жил	5 дахь жил	
Эмэнийн хүрэн өндөр хайлуур жоншны орд									
Хүдэр	Хэмжээ	мян.тн	54.18	30.36	30.96	26.89			142.40
	Агуулга	%	30.83	31.64	30.23	30.81			30.87
Нэргүй толгойн хайлуур жоншны орд									
Хүдэр	Хэмжээ	мян.тн	29.34	47.12	47.12				123.59
	Агуулга	%	31.27	26.71	32.53				30.01
Хүрэнгийн хайлуур жоншны орд									
Хүдэр	Хэмжээ	мян.тн	40.00	40.00	40.00	33.10			153.10
	Агуулга	%	24.90	24.90	24.80	26.30			25.18
Бусад									
Хүдэр	Хэмжээ	мян.тн	26.48	32.51	31.92	90.01	150.00	750.00	1,080.92
	Хэмжээ	%	33.10	38.29	31.30	30.67	29.73	29.73	30.20
Баяжуулах үйлдвэрт нийлүүлэгдэх нийт хүдрийн хэмжээ									
Хүдэр	Хэмжээ	мян.тн	150.00	150.00	150.00	150.00	150.00	750.00	1,500.00
	Агуулга	%	29.73	29.73	29.73	29.73	29.73	29.73	29.73

1.2.3 Хүдэр баяжуулах үйлдвэрийн хаягдлын сан болон овоолго

“Говийн норов” ХХК-ийн баяжуулах үйлдвэр нь 1 ширхэг хаягдлын сантай байх бөгөөд тус 54.0х24.0х5.0 м хэмжээтэй байна. Хаягдлын санд хуримтлагдсан хаягдлыг дүүрэх үед утгуурт ачигчаар гадна талбайд гарган овоолно.

Хүснэгт 5. Баяжуулах үйлдвэрийн хатуу хаягдлын хэмжээ

Үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	Төслийн үргэлжлэх хугацаа						Нийт
		1 дэх жил	2 дахь жил	3 дахь жил	4 дэх жил	5 дахь жил	6-10 дахь жил	
Хүдэр	мян.тн	150.00	150.00	150.00	150.00	150.00	750.00	1,500.00
	мян.м³	54.15	54.15	54.15	54.15	54.15	270.76	541.52
Нарийн ширхэгтэй хаягдал	мян.тн	7.32	7.32	7.32	7.32	7.32	36.60	73.20
	мян.м³	2.64	2.64	2.64	2.64	2.64	13.21	26.43
Хаягдал	мян.тн	102.18	102.18	102.18	102.18	102.18	510.90	1,021.80
	мян.м³	36.89	36.89	36.89	36.89	36.89	184.44	368.88

1.2.4 Баяжуулах үйлдвэрийн тоног төхөөрөмж

Хүснэгт 6. Тоног төхөөрөмж

№	Үзүүлэлт	Тоо ширхэг	Цахилгаан хөдөлгүүрийн чадал, кВт	Зураг
Чичиргээт тэжээгүүр				
1	ZSW 650x2500	1	18.5	
Анхан шатны хацарт бутлуур				
2	PE-400x600	1	70	
Хоёрдугаар шатны алхан бутлуурын				
3	PF1007	1	250	
Чичиргээт шигшүүрийн				
4	2YK1237	1	25	
Шураган сепаратор				

Дорноговь аймгийн Айраг сумын нутагт орших “Товийн норв ” ХХК-ийн “Хайлуур
жоншны хүдэр баяжуулах үйлдвэр”-ийн төслийн 2026 оны Байгаль орчны
менежментийн төлөвлөгөө

5	FLG-750	1	5.5	
Хүнд орчны гидроциклон				
6	WTMC600/400	1	-	
Соронзон сепаратор				
7	CTB1224	1	7.5	
Усгүйжүүлэх шигшүүрийн				
8	STS1536	1	8	
Баяжуулах үйлдвэрт ашиглагдах насос				
9	YVF3-355L2-6	1	250	
10	YVF3-280S-6	2	45	
Утгуурт ачигчийн				
11	LIUGONG CLG856H	1		
11	Нуман шигшүүр	1		
12	Бункер-1	-		
13	Бункер-1	-		

1.3 Дэд бүтэц

Барилга байгууламж

“Говийн нор” ХХК-д төслийг хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай дэд бүтэц, цахилгаан хангамж, ус хангамж, дулаан хангамж, үйлдвэрлэлийн болон ахуйн барилга байгууламжуудыг барьж байгуулсан байна.

Баяжуулах үйлдвэрийн дэргэд үйлдвэрийн захиргаа, ажилчдын байр байрлах ба дотроо хоолны газар, амрах байр, халуун усны өрөө, амралтын өрөө, сургалтын танхим, эмнэлгийн анхан шатны тусламж үзүүлэх өрөө зэрэг багтана. Баяжуулах үйлдвэрт нийт 57 хүн ажиллах ба үйлдвэрийн ажиллах хүчний тоо болон дэд бүтцийн байршлаас хамааран үйлдвэр дээр байнгын эмч, сувилагч байх шаардлагагүй байна. Шаардлагатай үед Айраг сумын эрүүл мэндийн төвөөр үйлчлүүлэхээр төсөлд тусгасан.

Зураг 4. Баяжуулах үйлдвэрийн барилга

Дараах хүснэгтэд “Говийн нор” ГХОХХК-ийн барилга байгууламжууд, бүтэц эдлэл, хэмжээг тусгалаа.

Хүснэгт 7. Барилга, байгууламжийн мэдээлэл

№	Байгууламжийн нэр	Барилгын хэмжээ, м ²	Барилгын хийцлэл
1	Баяжуулах үйлдвэр - 3 давхар	280.00	Сэндвич
2	Үйлдвэрийн оффис, ажилчдын амрах байр, цайны газар	360	Сэндвич
3	Баяжуулах үйлдвэрийн удирдлагын өрөө, лабораторийн барилга	84.00	Сэндвич
4	Материал, сэлбэгийн агуулах	40 тн контейнер	Төмөр
5	Хаягдлын сан	1,264.00	Ус нэвчүүлдэггүй суурьтай
6	Усан сан-1	655	Ус нэвчүүлдэггүй суурьтай
7	Усан сан-2	133	бетонон
8	Усан сан-3	46	бетонон
9	Авто пүү, талбай	62	бетонон
10	Манаачийн байр	15	Сэндвич

Ажилчдын сууц: Ажилчдын сууц нь ээлжийн ажилчдыг бүрэн байрлах боломжтой байхаар төлөвлөж зохион байгуулсан байх бөгөөд 360 м² талбай бүхий сендвичээр барьж байгуулан засч тохижуулан хүн амьдрах тав тухыг бүрдүүлсэн байна.

Хоолны газар: Цайны газар нь захирагааны байранд байрлах бөгөөд 64 м² талбайг засч тохижуулан хүн тав тухтай хоолох орчныг бүрдүүлсэн байна. Цайны газар нь нэг дор 15-20 хүн зэрэг хооллох бөгөөд 1 хүнд дунджаар 3.6 м² талбай ноогдож байна.

Зураг 5. Баяжуулах үйлдвэрийн оффис, ажилчдын сууц болон хоолны газар

Баяжуулах үйлдвэрийн засварын газар, сэлбэг материалын агуулах

Баяжуулах үйлдвэрийн материал сэлбэгийн агуулахыг 40 тн-ын контейнерээр шийдэхээр төлөвлөв. Түлш, шатах тослох материалын хувьд хэрэглээ бага тул агуулах байх шаардлагагүй, шаардлагатай үед нь сумын төвийн шатахуун түгээгүүрээс авах боломжтой байна.

Баяжуулах үйлдвэрийн тоног төхөөрөмжийн засвар, үйлчилгээний газар нь баяжуулах үйлдвэрийн тоног төхөөрөмж, авто тээврийн болон бусад тоног төхөөрөмжийн найдвартай ажиллагааг хангахын тулд урсгал засвар, техникийн үйлчилгээ хийх, ашиглалт засварын хэрэгцээнд зориулсан материал, сэлбэг, тос, түлш зэргийг хүлээн авах, хадгалах зэрэг ажлыг гүйцэтгэнэ.

Төхөөрөмжийн их засвар, зарим нарийн төвөгтэй эд ангийг сэргээх, бүрэн солих зэрэг ажлыг засварын дагнасан газраар буюу тоног төхөөрөмжийг нийлүүлсэн газрын засварын газраар гүйцэтгүүлнэ. Засварын газар нь баяжуулах үйлдвэрийн дэргэд байрлах машин механизмын тоног төхөөрөмжийг засварлах, хуучин сэлбэгийг сэргээн засварлах, урсгал засварын ажлыг хийж гүйцэтгэнэ. Засварын газрын тоног төхөөрөмжүүдийн засвар үйлчилгээнд шаардагдах тоног төхөөрөмжийг иж бүрнээр сонгосон.

Цахилгаан хангамж

Цахилгаан хангамжийн эх үүсвэр: Төслийн шаардлагатай цахилгаан хангамжийг “Алтраг-Ахас” ХХК болон “Говийн нор” ХХК-ийн хооронд байгуулсан хамтран ажиллах гэрээний дагуу “Алтраг-Ахас” ХХК-ийн эзэмшлийн 2021 оны 01 дүгээр сарын 27-ны өдрийн 95/2021/252 тоот цахилгаан хангамжийн техникийн нөхцөл бүхий 1,810 кВа-ын трансформатор угсарсан байна.

Тухайн трансформаторыг “Багануур зүүн өмнөд бүсийн цахилгаан түгээх сүлжээ” ТӨХК-ийн 110/35/10 кВ-ын Айраг дэд станцын 10 кВ-ын хуваарилах байгууламжийн 10 кВ-ын агаарын шугамаас салаалсан байна.

Аянгаас хамгаалах байгууламж

Баяжуулах үйлдвэрийн хувьд аянга хамгаалалтын ангилалын **ердийн** ангилалд хамаарах бөгөөд хамгаалалтын түвшин II-д хамаарна. Ердийн ангилалд хамаарах барилга

байгууламжийн хамгаалалтын түвшингээс хамаарах найдваржилт 0.95, тусгай барилга
байгууламжийн хамгаалалтын түвшингээс хамаарах найдваржилт 0.9-0.99 хооронд авна.

Аяндын гүйдлийн үзүүлэлтүүдийг хамгаалалтын түвшингүүдээс хамааруулж
тооцсон.

Хүснэгт 8. Аянга зайлуулагчийн үзүүлэлт

1	Аянга хүлээн авагч ган материалын хөндлөн огтлол	Гган	мм ²	50.0
2	Гүйдэл дамжуулах хэсгийн бөөрөнхий төмөр	Ф	мм	12.0
3	Аяндын гүйдэл хүлээн авах тросны хөндлөн огтлол	Гт.ган	мм ²	25.0
4	Аянга зайлуулагчийн тоо	n	ш	1.0
5	Нөөцийн коэффициент	Кн	-	1.3
6	Шаардлагатай аянга зайлуулагчийн тоо	N	ш	2.0

Дулаан хангамж

	Баяжуулах үйлдвэрийн барилга байгууламжууд, ажилчдын сууцныг сэрүүний улиралд нам даралтын зуухаар халаана.
--	---

Усан хангамж

	Төслийн ахуйн болон үйлдвэрлэлийн ус хангамжийг “Алтраг-Ахас” ХХК болон “Говийн норов” ГХОХХК-ийн хооронд байгуулсан хамтран ажиллах гэрээний дагуу “Алтраг-Ахас” ХХК-ийн эзэмшлийн 4 ширхэг (тус бүрийн ундарга 0.7 л/сек, 2.7 л/сек, 3 л/сек, 3 л/сек) гүний худгаас хангана.
--	---

Харилцаа холбоо

	Үүрэн телефоны бүх оператор компанийн үйлчилгээ саадгүй явагддаг болно. Сансрын антенна, ДДЭШ, Монгол САТ төхөөрөмжийн тусламжтай телевизийн олон суваг хүлээн авахаас гадна шилэн кабелиар нийслэлтэй холбогдсон тул мэдээлэл, холбооны хувьд асуудалгүй болно
--	---

1.4 Төслийн эцсийн бүтээгдэхүүн

Элементийн шинжилгээ, металлын баланс

Нэр- хайлуур жоншны баяжмал

2. ТӨСЛИЙН ГОЛ БОЛОН БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ

2.1 Төслийн гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллийн товч тодорхойлолт

Хүснэгт 9. Төслийн гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллийн товч тодорхойлолт

Байгаль орчны үзүүлэлт	Шууд	Шууд бус	Өөрөөр	Богино хугацааны	Урт хугацааны	Буцаж нөлөөлөх	Буцалтгүй нөлөөлөх	Хүчтэй	Дунд эрэг	Бага зэрэг
1. Байгалийн төрөл зүйлийн өөрчлөлт										
Газрын доорх урсцын өөрчлөлт			x							
Гадаргын урсцын өөрчлөлт			x							
Ургамлын бүтцийн өөрчлөлт	x				x					x
Хөрсний элэгдэл, эвдрэл	x				x					x
Зэрлэг амьтдын орон зайн өөрчлөлт			x							
Уур амьсгалын (бичил) өөрчлөлт			x							
2. Байгалийн нөөц ашиглалт										
Газрын гадаргын нөөц баялаг			x							
Бэлчээрийн байдал			x							
Эрдэс түүхий эдийн нөөц			x							
Эрчим хүчний нөөц			x							
3. Байгаль, орчны өөрчлөлт										
Газрын доорх усны чанар, хэмжээ			x							
Гадаргын усны чанар хэмжээ			x							
Агаарын бохирдол			x							
Хөрсний бохирдол			x							
Төслийн үйл ажиллагаанаас ялгарах бохирдуулагч бодис хүний эрүүл мэндэд нөлөөлөх			x							
Дуу чимээ, шуугианы нөлөө			x							
4. Байгалийн өнгө төрх, түүх, соёлын дурсгалт зүйл, археологи, палеонтологийн олдвор										
Байгалийн үзэсгэлэнт өнгө төрх өөрчлөгдөх			x							
Ландшафтын хэлбэр, өнгө өөрчлөгдөх			x							
Тусгай хамгаалалттай газар нутагт нөлөөлөх			x							
Түүх соёлын дурсгалт зүйлд нөлөөлөх			x							
Археологи, палеонтологийн олдворт нөлөөлөх			x							
5. Нийгэмд үзүүлэх нөлөө										
Дэд бүтцийн хөгжилд нөлөөлөх		x			x				+	
Үйлчилгээний салбарын ү/а-нд нөлөөлөх		x			x					+

Дорноговь аймгийн Айраг сумын нутагт орших “Говийн нор” ХХК-ийн “Хайлуур
жоншны хүдэр баяжуулах үйлдвэр”-ийн төслийн 2026 оны Байгаль орчны
менежментийн төлөвлөгөө

Хүн амын орлого өөрчлөгдөж, нэмэгдэх		х			х				+	
Хүн амын эрүүл мэндэд нөлөөлөх			х							
6. Эдийн засагт үзүүлэх нөлөө										
Татварын орлого өөрчлөгдөх	х				х		х			+
Орон нутгийн орлого нэмэгдэх	х				х		х			+
Ядуурлыг бууруулахад дэмжлэг болох	х				х		х			+
Ажлын байр нэмэгдэх	х				х		х			+
Улирлын чанартай эрэлт хэрэгцээ нэмэгдэх	х				х		х			+
7. Бусад нөлөөлөл										
Бохир ус хөрсөнд нэвчиж, хөрс ба грунтын усыг бохирдуулах			х							

Төслийн болзошгүй сөрөг болон эерэг нөлөөллийн хэлбэр, хугацаа, эрчмийн үндэслэлийг дараах байдлаар гаргасан болно. Үүнд:
Төслийн болзошгүй сөрөг болон эерэг нөлөөллийн хэлбэр, хугацаа, эрчмийн үндэслэлийг дараах байдлаар гаргасан болно. Үүнд:

Шууд нөлөөлөл:

Төслийн барилга байгууламжийн нөлөөгөөр биет хэмжээгээр хөрс, ургамлан бүрхэвч үүсмэл хэлбэршлээр солигдож, шууд, урт хугацаанд сөрөг нөлөөлнө;

Дэд бүтцийн хөгжилд эергээр, урт хугацаагаар нөлөөлнө;

Орон нутгийн орлого, ажлын байр нэмэгдэх зэрэгт төслийн үйл ажиллагаа явагдах хугацаанд болон цаашид эергээр нөлөөлнө;

Шууд бус нөлөөлөл:

Цаашид салбарын үйл ажиллагаанд урт хугацаанд эерэг нөлөөлнө;

Хүчтэй нөлөөлөл:

Болзошгүй нөлөөллийн үнэлгээ хийх явцад төслийн зүгээс хүчтэй нөлөөлөх нөлөө байхгүй байна.

3. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХАМРАХ ХҮРЭЭ

Зорилго: Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө (БОМТ)-ний гол зорилго нь төслийн үйл ажиллагаанаас байгаль орчин, хүний эрүүл мэндэд үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах хэмжээг төлөвлөхөд оршино. Ингэхдээ тухайн арга хэмжээ бүрийг төсөл хэрэгжүүлэгч нь хэрэгжүүлж чадахуйц, бодитойгоор төлөвлөх нь чухал.

Гол зорилтууд:

Байгаль орчны бүрэлдэхүүн хэсгүүд болон хүний эрүүл мэнд, нийгэм эдийн засагт үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл, эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх, сөрөг нөлөөллийг бууруулахад зайлшгүй хэрэгжүүлэх арга хэмжээг төлөвлөх;

Төслийн үйл ажиллагаанаас агаар, хөрс, усан орчин болон ажлын байрны нөхцөлд хэрхэн нөлөөлж байгаа талаар хяналт шинжилгээ явуулах арга хэмжээг төлөвлөх;

Дорноговь аймгийн Айраг сумын нутагт орших “Говийн нор” ХХК-ийн Хайлуур жоншны хүдэр баяжуулах үйлдвэрийн төслийн ашиглалтын БОМТ-г Засгийн газрын 2023 оны 58 дугаар тогтоолоор батлагдсан “Байгаль орчны нөлөөллийн үнэлгээний журам, БОАЖЯ-ийн сайдын 2019 оны А/618 тоот тушаалаар батлагдсан “Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журам”, баримтлан боловсруулсан болно.

Төсөл хэрэгжүүлэгч нь жил бүрийн XII сарын 10-ны дотор тухайн жилийн БОМТ-ний хэрэгжилтийн тайланг төлөвлөгөөнд тусгасан арга хэмжээний дагуу гаргаж, дараа оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний төслийн хамт байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад хүргүүлнэ..

Хүснэгт 10. 2026 онд хэрэгжүүлэх Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний зардал

№	Ажлын нэр	Зардал / төг/
		2026
1	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ	52,380,000
2	Нөхөн сэргээлт, хаалтын зардал	
3	Дүйцүүлэн хамгаалах биологийн нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөний зардал	20,000,000
4	Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	4,550,000
5	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө	5,000,000
6	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр	3,025,000
7	Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө	20,000,000
8	Байгаль орчны аудит	-
9	Оролцогч, сонирхогч талуудад тайлагнах, хэлэлцүүлэх	-
Нийт		104,955,000

3.1 Сөрөг нөлөөллийг бууруулах хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө

БОННУ-ний тайланд төслийн цар хүрээнд бий болох сөрөг нөлөөллийн эрчим нь багаас дунд түвшинд хэлбэлзэх бөгөөд сүйрлийн хэмжээнд хүрэх ноцтой сөрөг нөлөө үзүүлэхгүй. Энэ нь төсөл хэрэгжүүлэх нутгийн байгаль, газарзүйн байршил, байгалийн нөөцийн нөхөн сэргэх чадавхтай холбоотой байх тул сөрөг нөлөөллийг бууруулах, улмаар арилгах боломжтой байна. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээг төлөвлөхдөө ТЭЗҮ-д тусгагдаагүй, зайлшгүй хэрэгжүүлэх шаардлагатай арга хэмжээг байгаль орчны бүрэлдэхүүн хэсэг тус бүрээр авч үзлээ.

Хүснэгт 11. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө

№	Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөлөл	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал (Төгрөг)	Тоо хэмжээ	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа, давтамж	Баримтлах эрхзүйн баримт бичиг
Агаарын чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах арга хэмжээ									
1	Агаарын бохирдол үүсэх	Тээврийн зам болон хүдэр бэлтгэх, ачиж буулгах, бутлах, шигших үед нарийн тоос үүсч агаар мандлыг бохирдуулдаг учраас орчныг чийгшүүлэх, услах арга хэмжээг тогтмол авч хэрэгжүүлнэ.	Тоос дарах систем, усалгаа	Төслийн хугацаанд	6,000,000	1	6,000,000	2026 он	Агаарын тухай хууль, Байгалийн нөөц ашигласны төлбөрийн тухай хууль MNS 4585:2025
2		Дотоод замын тоосжилт бууруулах	Замын өдөрт 2-4 удаа услах	Км	8,000,000	1	8,000,000	2026 он	
3		Хаягдал овоолгын цагаан тоосжилт	Чийгшүүлэх үе шаттай хөрсөөн хучих	Иж бүрэн	5,000.0	1	5,000,000	2026 он	
4		Тээврийн тогтсон маршрутаар зорчих, тээврийн хэрэгслийн хурдыг хязгаарлах, тэмдэг тэмдэглэгээ байршуулах	Үйлдвэрийн зам, талбай	тогтмол	-	-	400,000	2026 он	
5		Мэргэжлийн байгууллагаар агаарын чанарын дээж авхуулж, заавар зөвлөмж авч ажиллах	Үйлдвэрийн зам талбай, тээврийн зам	Улирал бүр	ОХШХ-т тусгагдсан			2026 он	
6		Машин, техникийн засвар үйлчилгээг тогтмол хийж утаа, хорт хийн ялгаруулалтанд хяналт тавих	Төслийн талбайд	тогтмол	-	-	Үйл ажиллагааны зардал	2026 он	
7		Дуу чимээ	Дуу намсгагч	Цэг	1,000,000	2	2,000,000	2026 он	
Дүн								21,400,000	

**Дорноговь аймгийн Айраг сумын нутагт орших “Товийн норон” ХХК-ийн “Хайлуур жоншны хүдэр баяжуулах үйлдвэр”-ийн төслийн
2026 оны Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө**

Усан орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах арга хэмжээ									
8	Усан орчин бохирдох, Усны нөөц хомсдох	Усны зарцуулалтыг хэмжих тоолуурыг гүний насосны хамт суурилуулж, гүний усны насосны хамгаалалтын байрыг барина.	Ус хэмнэх	3	650.000	Төслийн хүрэн 1 удаа	1,950.000	2026 он	“Усны тухай хууль” Ус бохирдуулсны
9		Борооны ус хуримтлуулан дахин ашиглах	Ус хэмнэх	ширхэг	-	Тогтмол	Үйл ажиллагааны зардал	2026 он	төлбөрийн тухай хууль
10		Ус хэмнэх технологи хэрэгжүүлэх /ариун цэврийн өрөөнд ус хэмнэдэг сантехникийн төхөөрөмжүүдийг суурилуулах/	Иж бүрэн	ширхэг	Үйл ажиллагааны зардал			2026 он	MNS 6561:2015 MNS 4943:2015 MNS 6734:2018 “Усны тухай хууль”
11		Ус бохирдуулсны төлбөр төлөх	Хаягдал бохир усны цооног	удаа	-	Жилд 1 удаа	Үйл ажиллагааны зардал	2026 он	БОНХАЖ-ын сайд, БХБ-ын сайдын хамтарсан тушаал-А-230/127 тоот журам
12	Усны чанар	Хаягдлын сангийн HDPE теимраны үзлэг шалгалт	Хаягдлын сан	Удаа	1000.0	Жилд 2 удаа	2,000,000	2026 он	БОАЖ-ын сайд, ЭМ-ын сайдын хамтарсан тушаал-А/82/128 тоот журам
13		Газрын доор усны мониторинг	Гүний худаг	Удаа	200.0	Улирал бүр	1,000,000		
14		Эргэлтийн усны насос үзлэг	Эргэлтийн усан сан насаос	Удаа	300.0	Сар бүр	5,000,000		
15		Шүүрлийн хяналтын цооногийн шинжилгээ	Хаягдлын сан, эргэдтийн усан сан	Удаа	200.0	Хагас жил тутам	400,000		
Дүн							10,350.000		
Хөрс, газрын гадаргад үзүүлэх сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах арга хэмжээ									
16	Хөрсний бохирдол	Барилга байгууламжийн гадна талбайд ногоон байгууламжийг нэмэгдүүлэх, орчныг цэвэр байлгах	Төслийн талбай	удаа	Үйл ажиллагааны зардал			2026 он	MNS 5850:2008, “Хөрсний чанар, хөрс

Дорноговь аймгийн Айраг сумын нутагт орших “Товийн норон ” ХХК-ийн “Хайлуур жоншны хүдэр баяжуулах үйлдвэр”-ийн төслийн
2026 оны Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө

17		Тээврийн хэрэгслийн болон явган хүний зам, зогсоол байгуулах, тэмдэг, тэмдэглэгээ байршуулах, хаалт хамгаалалт хийх	Төслийн талбай	удаа	-	1	1,000,000	2026 он	бохирдуулагч бодис,элементүүдийн
18		Хөрсөн орчны мониторинг судалгааг хийх	Төслийн талбайн хөрс	удаа	-	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрт тусгасан		2026 он	зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ
19		Хөрсийг ахуйн хог хаягдал, нефтийн бүтээгдэхүүнээр бохирдуулахгүй байх, Төслийн хог хаягдлыг орон нутгаас зөвшөөрөгдсөн цэгт хаяж зайлуулах	Төслийн талбайд	Тогтмол	4,230,000			2026 он	MNS 3297:1991, “Байгаль хамгаалал. Хөрс. Хот суурин
20		Авто машины зогсоол дээр асгарсан тос, тосолгооны материалыг тухай бүрд нь цэвэрлэж авах	Төслийн талбайд	удаа	Үйл ажиллагааны зардал			2026 он	газрын хөрсний ариун цэврийн үнэлгээний үзүүлэлтийн норм, хэмжээ”
21		Хогийн цэгийн суурийг хатуу хучилттай болгож, хог хаягдлаас үүсэх бохирдол хөрсөнд шууд нэвчихээс сэргийлэх	Төслийн талбайд	удаа	5,000,000			2026 он	“Газрын тухай” хууль “Байгаль орчныг хамгаалах ухай” хуул: “Газрын хэвлийн тухай” хууль
22		Үйлдвэрийн орчныг тэмдэгжүүлэх, хил хязгаар тогтоох	Төслийн талбайд	удаа	400,000	1	400,000	2026 он	MNS 4597 : 2013 Авто замын тэмдэг, техникийн шаардлага
23		Олон салаа шороон зам үүсэх нөхцөлд хаах арга хэмжээ авах	Хөрсний элэгдэл, эвдрэлийн нөлөөллийн бүс	удаа	Үйл ажиллагааны зардал			2026 он	“Уул уурхайн үйлдвэрийн үйл ажиллагаагаар эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлт” стандартууд
Дүн							10,630,000		
Биологийн төрөл зүйлд үзүүлэх сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах арга хэмжээ									
24	Ургамал	Шатах, тослох материалыг зориулалтын саванд хадгалах, орчинд асгарч алдагдахаас	Төслийн талбайд	удаа	Үйл ажиллагааны зардал			2026 он	Ургамал хамгааллын

Дорноговь аймгийн Айраг сумын нутагт орших “Товийн норов” ХХК-ийн “Хайлуур жоншны хүдэр баяжуулах үйлдвэр”-ийн төслийн
2026 оны Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө

		сэргийлэх, хаягдлыг цуглуулж цэвэрлэн эргүүлж ашиглах арга хэмжээг төлөвлөх, бохирдсон хөрсийг цэвэрлэх, зайлуулах арга хэмжээ авах.					тухай хууль
		Ургамлын мониторинг NDVI	Төслийн талбайд	удаа			Байгалийн ургамлын тухай хууль
		Тоосжилтоос ургамалд үзүүлэх нөлөөллийн үнэлгээ					MNS 5918:2023 “Эвдэрсэн газрыг ургамалжуулах. Техникийн ерөнхий шаардлага”
Дүн						-	
Эрчим хүч							
26	Цахилгаан эрчим хүчний хэрэглээ	Сэргээгдэх эрчим хүчийг илүүтэй сонгож хэрэглэх	Төслийн талбай	Иж бүрэн	Үйл ажиллагааны зардал	2026 он	
27	Цахилгаан эрчим хүчний хэрэглээ	Цахилгаан эрчим хүчний хэмнэлттэй тоног төхөөрөмжийг сонгож хэрэглэх	Төслийн талбай	Иж бүрэн	10,000,000	2026 он	
Дүн					10,000,000		
Нийт дүн					52,380,000		

3.2 Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө

Хүснэгт 12. Төслийн талбайн барилга байгууламж

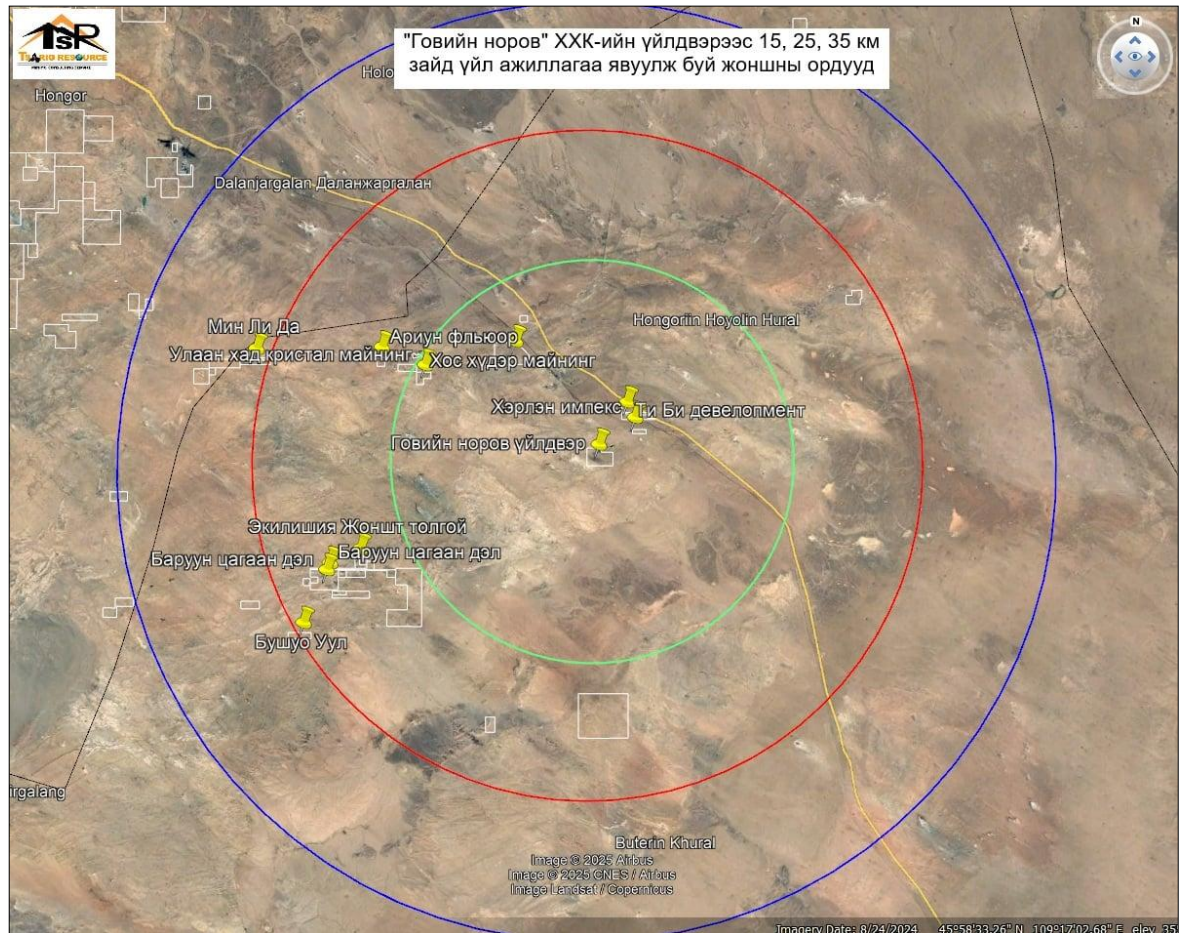
№	Байгууламжийн нэр	Барилгын хэмжээ, м²	Барилгын хийцлэл
1	Баяжуулах үйлдвэр – 3 давхар	280.00	Сэндвич
2	Үйлдвэрийн оффис, ажилчдын амрах байр, цайны газар	360	Сэндвич
3	Баяжуулах үйлдвэрийн удирдлагын өрөө, лабораторийн барилга	84.00	Сэндвич
4	Материал, сэлбэгийн агуулах	40 тн контейнер	Төмөр
5	Хаягдлын сан	1,264.00	Ус нэвчүүлдэггүй суурьтай
6	Усан сан-1	655	Ус нэвчүүлдэггүй суурьтай
7	Усан сан-2	133	Бетонон
8	Усан сан-3	46	Бетонон
9	Авто пүү, талбай	62	Бетонон
10	Манаачийн байр	15	Сэндвич

Төслийн талбайг 2029-2030 онд 8.92 га газарт нөхөн сэргээлт хийнэ.

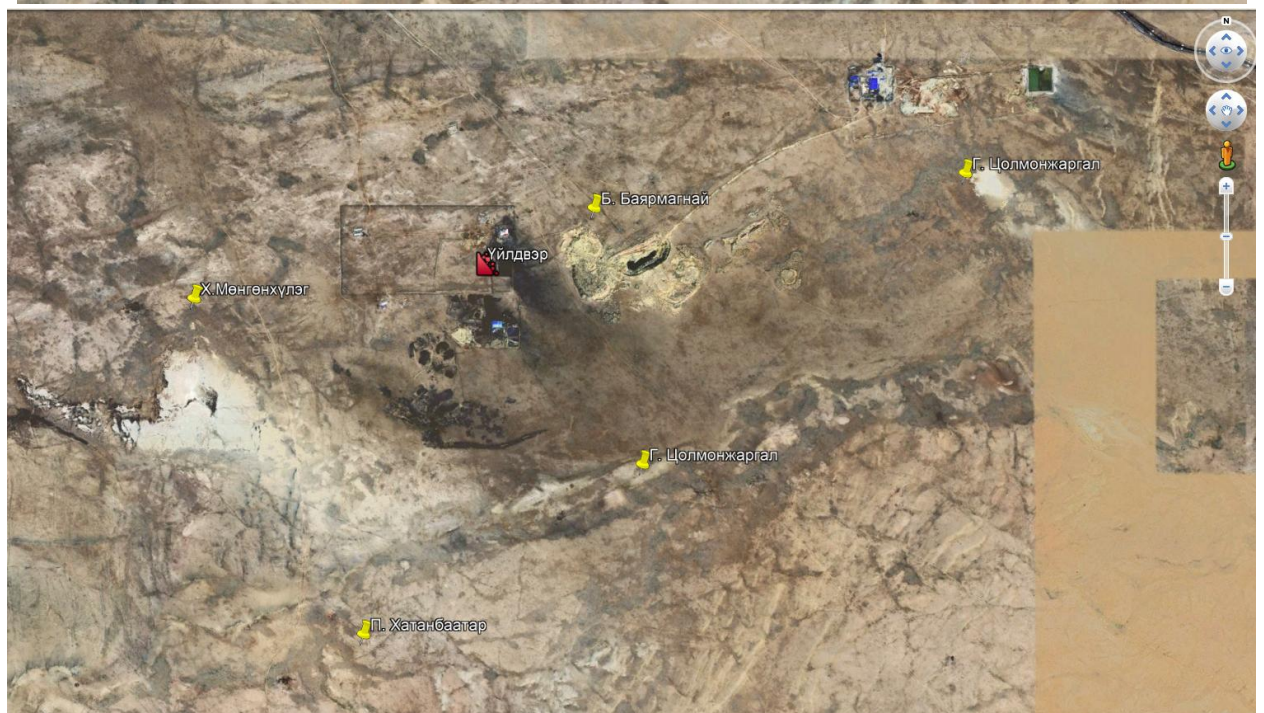
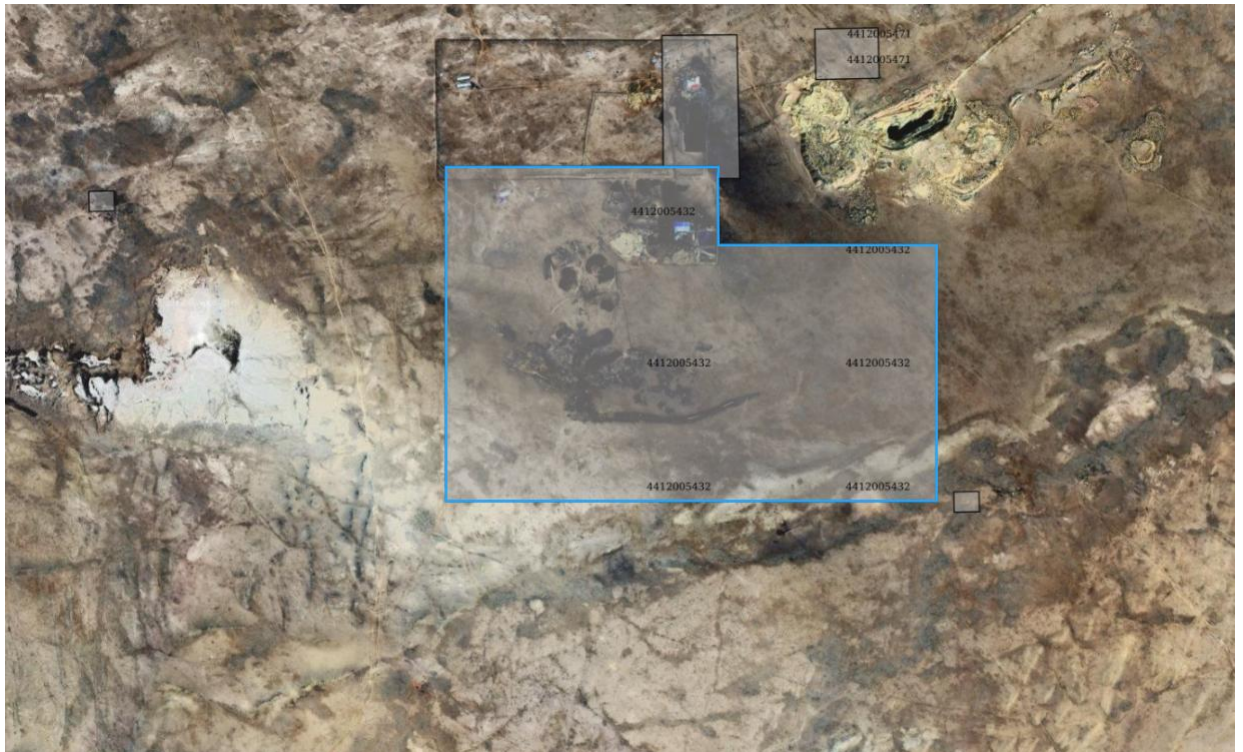
3.3 Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох

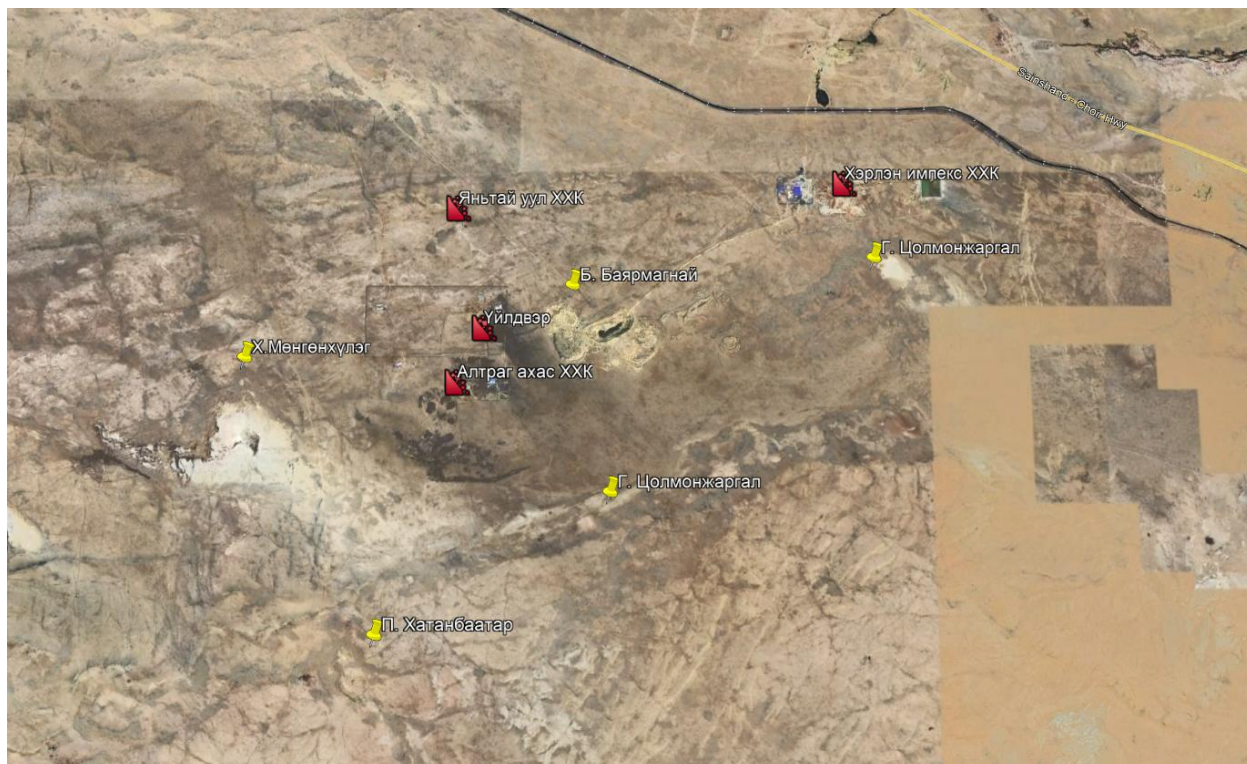
3.3.1 Төслийн нөлөөллийн бүсийн малчид

Дараах зурагт төслийн талбайтай ойролцоо буюу 15 км, 25 км, 35 км-д зайд байрлах олборлолтын үйл ажиллагаа явуулж буй ордуудын мэдээллийг харууллаа.

Зураг 6. Төслийн талбайд ойролцоо орших үйл ажиллагаа явуулж буй орд газрууд

Зураг 7. Төслийн талбайд ойр байрлах аж ахуйн нэгж, өвөлжөө хаваржааны газар

Х.Мөнгөнхүлэг, Б.Баярмагнай нарын өвөлжөө, хаваражаа 1 км дотор, Г. Цолмонжаргалын нэг өвөлжөө, хаваржаа 2 км дотор, Г. Цолмонжаргал, П. Хатанбаатарын өвөлжөө, хаваржаа 3км дотор нөлөөллийн бүсэд оршиж байгаа тул нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээг хамтран хэрэгжүүлж ажиллана.

Малчин Х. Мөнгөнхүлэг, Б. Баярмагнай бидэнд хүн малын эрүүл мэндийн асуудал шийдвэрлүүлэх малын мах, сүү, цагаан идээ худалдаж авах, малыг ундны усаар хангах асуудлыг шийдвэрлэж хамтран ажиллана.

3.4 Түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө

Төслийн үйл ажиллагааны явцад түүх, соёлын өвийг хамгаалах зорилгоор дараах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлнэ. Үүнд:

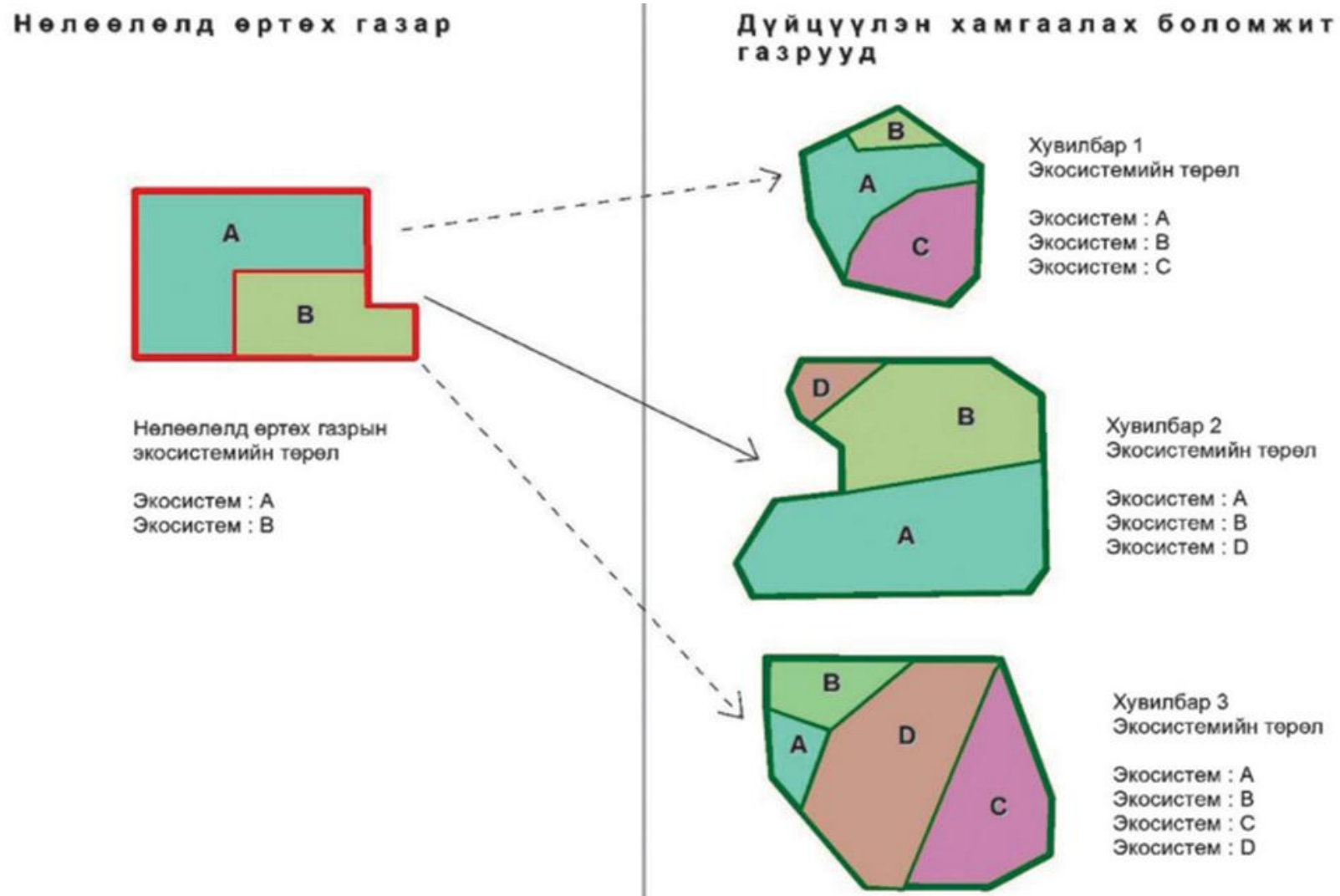
- Соёлын өвийг хамгаалах, хадгалах Монгол улсын хууль эрхзүйн орчныг дагаж мөрдөх
- Лицензтэй талбайгаас олборлолтын үед түүх, соёлын дурсгалт зүйл илэрвэл төсөл хэрэгжүүлэгч ажлаа зогсоож энэ тухай сум, дүүргийн Засаг дарга, цагдаагийн болон уг асуудлыг эрхэлсэн эрдэм шинжилгээний байгууллагад нэн даруй мэдэгдэнэ.
- Төслөөс шууд өртөж нөлөөлөгдөхөөргүй цэгүүдийг хамгаалах ажиллагаа, соёлын ба үнэт өв дурсгалтай газрыг хамгаалах төлөвлөгөө, хөтөлбөрийг боловсруулахдаа төв, орон нутгийн удирдах байгууллага, мэргэжилтнүүд, орон нутгийн олон нийтийн байгууллага, ШУА-ын Археологийн Хүрээлэн зэрэгтэй зөвлөлдөнө. Энэ төлөвлөгөө, хөтөлбөрийг төслийн бүтээн байгуулалт эхлэхээс өмнө төлөвлөж мөрдөнө.

3.5 Биологийн олон янз байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө

Хүснэгт 13. Биологийн нөхөн сэргээлт

Дүйцүүлэн хамгаалах зорилт	Хамгаалах арга хэмжээ	Нэгжийн өртөг	Нийт зардал (сая.төг)	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Мониторинг	Биелэлтийн шалгуур	Хэрэгжилтэд хяналт тавих
Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө боловсруулах, сум орон нутгийн удирдлагын санал авах	Сум орон нутгийн удирдлагын санал авч төлөвлөгөө боловсруулах	20,000.0	20,000.0	2026 он	Жил бүрийн БОМТ-ний тайланд тусгаж өгөх	Жил бүрийн БОМТ-ний биелэлтийн тайланд тусгагдсан байдал.	БОУАӨЯ, Дорноговь аймгийн БОГ
Нийт дүн			20,000.0				

Дүйцүүлэн хамгаалах ажлыг хэрэгжүүлэх хугацаа. Уул уурхайн төслийн хувьд дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээг төслийн нөлөөлөл үүсэж эхэлсэн цагаас эхлэн хэрэгжүүлэх ба нөхөн сэргээлт хийж, уурхайн хаалтыг хийж бүрэн дуусах хүртэл үргэлжилнэ.

Зураг 8. Дүйцүүлэн хамгаалах газрын байршил тогтоох жишээ

Дүйцүүлэн хамгаалалх арга хэжээг хэрэгжүүлэх дараах зөвлөмжийг төсөл хэрэгжүүлэгчид зөвлөж байгаа бөгөөд сум орон нутгийн удирдлагуудаас саналыг авч хэрэгжүүлэх нь зүйтэй.

Хувилбар 1. Хуурай хээрийн амьдрах орчныг хамгаалах (хамгийн оновчтой)

Баяжуулах үйлдвэр нь их хэмжээний газар эзэлдэггүй ч тоосжилт, тээвэр, дуу чимээний нөлөө үзүүлдэг. Тиймээс үйлдвэрийн гаднах доройтсон хуурай хээрийн **20–30 га талбайг** хамгаалалтад авч:

- Малын бэлчээрийн ачааллыг зохицуулах;
- Хууль бус тээврийн замыг хаах;
- Хөрсний эвдрэлийг нөхөн сэргээх;
- 5 жилийн мониторинг хийх.

Хувилбар 2. Нутгийн бутлаг ургамлын нөхөн сэргээлт

- Нутгийн сөөг, бутлаг ургамлын үрийн сан бүрдүүлэх,
- Элсний нүүдлийг тогтворжуулах. Энэ нь цөлжилтийн эсрэг үр дүнтэй арга хэмжээ болно.

Хувилбар 3. ТХГН-ын газрын хамгаалалтыг дэмжих

- Хамгаалалтын тоног төхөөрөмжөөр тусламж үзүүлэх
- Байгаль хамгаалагчдын үйл ажиллагааг санхүүжүүлэх зэрэг арга хэмжээ нь илүү үр өгөөжтэй дүйцүүлэн хамгаалал болно.

3.6 Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө

Хүснэгт 14. Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө

Болзошгүй аюул, осол, сөрөг нөлөөлөл	Урьдчилан сэргийлэх хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал мян.төг	Нийт зардал, мян.төг	Хэрэгжүүл эх хугацаа, давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
Байгалийн аюул гамшиг							
Байгалийн давтагдашгүй хүчин зүйл болох	Байгалийн аюул гамшгийн үед авах арга хэмжээний талаар мэдээлэл ажилчдад өгөх, урьдчилан сэргийлэх зөвлөмж гаргах		1	50,000	50,000	2026 он	Гамшгаас хамгаалах тухай хууль, 2003- (сүүлийн нэмэлт өөрчлөлт 2012.05.17)
Нийт					50,000		
Галын аюул							
Төслийн үйл ажиллагаанд техникийн зориулалттай шатах, тослох материалын аюулгүй ажиллагааг хангаагүйгээс галын аюул гарах	Гал түймэр гарахаас урьдчилан сэргийлэх, гал түймэр гарсан тохиолдолд түүнийг шуурхай унтраах багаж хэрэгслийн иж бүрдлийг бэлэн байлгах;	Галын аюул эрсдэл	1	500,000	500,000	2026 он	MNS 5390:2004, ХААЭА. Цахилгааны галын аюулгүй байдал. Ерөнхий шаардлага Галын аюулгүй байдлын тухай хууль, /шинэчилсэн найруулга/ Хөдөлмөр аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль
	Уурхайн болзошгүй үерээс хамгаалах байгууламж (суваг, шуудуу, далан хаалт) барих (www.achhold-ing.mn)	Галын аюул эрсдэл	Үйл ажиллагааны зардалд тусгагдсан			2026 он	MNS 5566:2005 Гал түймрээс хамгаалах, аж ахуйн нэгж байгууллага, барилга байгууламжид гал унтраах анхан шатны багаж хэрэгслийн зайлшгүй байх шаардлага, норм MNS4244-94 Галын аюулгүй байдлын ерөнхий шаардлага
Нийт					500,000		
Хөдөлмөр хамгаалал аюулгүй ажиллагааны талаар							
Төслийн үе шатанд хүний эрүүл мэнд, амь насанд сөргөөр нөлөөлөх	Уурхайн ажилчдад хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй ажиллагааны сургалт семинарыг тогтмол зохион байгуулах, хамруулах	Төслийн талбайд	Үйл ажиллагааны зардалд тусгагдсан			2026 он	MNS 4968:200“ХААЭА. Үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаанд тавих ерөнхий шаардлага” MNS 4995:2000, “ХААЭА. Доргио хэмжихэд тавигдах ерөнхий шаардлага”
	Ослын үед ажиллах ИТА, ажилчдын үйл ажиллагааны төлөвлөгөө гаргаж, сургалт явуулах	Төслийн талбайд	1	100,000	100,000	2026 он	MNS 5002:2000, “ХААЭА. Шуугианы норм, аюулгүй ажиллагааны ерөнхий шаардлага” MNS ISO 13688:2000, “ХААЭА. Хамгаалалтын хувцас. Ерөнхий шаардлага”
	Ажиллагсдыг улиралд нэг удаа эрүүл мэндийн үзлэгт хамруулах.	Төслийн талбайд	Үйл ажиллагааны зардалд тусгагдсан				

Дорноговь аймгийн Айраг сумын нутагт орших “Товийн норон” ХХК-ийн “Хайлуур жоншны хүдэр баяжуулах үйлдвэр”-ийн төслийн
2026 оны Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө

	Болзошгүй аваар ослын үед яаралтай хэрэглэх анхны тусламжийн багаж хэрэгсэл, эм тариаг бэлэн байлгах	Төслийн талбайд	1	50,000	50,000	2026 он	MNS 5010:2001, “ХААЭА. Ажлын байран дахь тоосны агуулгыг хэмжихэд тавигдах ерөнхий шаардлага”
	Ажилтан бүрийг хөдөлмөр хамгаалах хэрэгслээр хангах	Төслийн талбайд	Үйл ажиллагааны зардалд тусгагдсан				MNS 5105:2001, “ХАБ. Үйлдвэрлэлийн эрүүл ахуй. Эрүүл ахуйн хамгаалалтын бүсийн хэмжээ, ерөнхий шаардлага”
	Болзошгүй осол аюулын үед орон нутгийн эмнэлэг болон бусад холбогдох байгууллагуудтай хамтран ажиллах талаар тохиролцож гэрээ байгуулж ажиллах	Төслийн талбайд	Гэрээний үнийн дүнгээр				MNS ILO OSH 1:2003, “ХААЭА-н удирдлагын тогтолцооны талаарх удирдамж” Хөдөлмөр аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль
Нийт зардал мян. төг					4.550,000		

3.7 Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө

Хатуу, шингэн хог хаягдал нь хүн ам, үйлдвэрлэлд хэрэгцээт газрын нөөцийг багасгах, хөрс, ус, агаарыг хорт бодис, хүнд металл, нян вирусээр бохирдуулагч гол эх үүсвэр болдог. Хатуу хог хаягдал нь удаан задарч бодисын эргэлтэнд аажмаар орох ба задрах хугацаа нь удаан байдаг учраас байгаль орчинд хор хөнөөлтэй. Хог хаягдлыг энгийн, ахуйн, аюултай гэх мэтээр Монгол улсын Хог хаягдлын тухай хуульд заасан бөгөөд эдгээрийг хэлбэрээр нь хатуу, шингэн, хийн гэж ангилав.

- Энгийн хог хаягдал гэж аюултай хог хаягдлаас бусад хог хаягдлыг хэлнэ.
- Ахуйн хог хаягдал гэж айл өрхөөс гарах энгийн хог хаягдлыг хэлнэ.

Энэхүү БОННУ-ний тайлангийн 4.8.2-т хог хаягдлын талаарх дэлгэрэнгүй мэдээллийн авна уу. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөг 2017 онд батлагдсан Хог хаягдлын тухай хуулийн үзэл баримтлал, зүйл заалтыг үндэслэн боловсруулав.

Хүснэгт 15. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө

Хог хаягдлын ангилал	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал мян.төг	Тоо хэмжээ	Нийт зардал, мян.төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
Ахуйн хог хаягдлыг эх үүсвэр дээр нь ангилах, ялгах, хог хаягдлыг дахин ашиглах	Хог хаягдал ангилах ялгаж хаях зориулалттай хогийн савнуудыг шаардлагатай газруудад тавих	Энгийн хог хаягдлаас үүсэх нөлөөллийн бүс	удаа	400.0	5	2,000.0	2026 он	Хог хаягдлын тухай хууль; БОАЖ-ын сайдын А/433 тушаал “Ариун цэврийн тухай” хууль; БОАЖ-ын сайдын 2017 оны А/349 тушаал Эх үүсвэрээс гарах хог хаягдлын кодчилсон жагсаалт, тэдгээрийн зэрэглэл; БОАЖ-ын сайдын 2017 оны А/368 тушаал Энгийн хог хаягдлын норматив хэмжээг тогтоох аргачлал; БОАЖ-ын сайдын 2018 оны А/18 тушаал Аюултай хог хаягдлыг тээвэрлэх,
	Хог хаягдлыг эх үүсвэр дээр нь ангилах ялгаж байх		Удаа	Уурхайн дотоод төлөвлөлтөөр			2026 он	
	Энгийн хог хаягдал үүсгэгч нь хог хаягдлын мэдээ тайланг тогтмол, заасан хугацаанд эрх бүхий байгууллагад хүргүүлнэ.		удаа				2026 он	
Хог хаягдлаас ялгарах үнэр, амархан муудаж ялзрах бусад хүнсний хаягдал зэргээс халдварт өвчин тархах	Хог хаягдал түр хадгалах талбайг нэвчилт явагдахааргүй, ирмэг хөвөө бүхий цементэн суурьтай болгон тохижуулах	Хог хаягдлын цэг	Удаа	1000.0	1	1000.0	2026 он	Хог хаягдлын тухай хууль; БОАЖ-ын сайдын А/433 тушаал “Ариун цэврийн тухай” хууль; БОАЖ-ын сайдын 2017 оны А/349 тушаал Эх үүсвэрээс гарах хог хаягдлын кодчилсон жагсаалт, тэдгээрийн зэрэглэл; БОАЖ-ын сайдын 2017 оны А/368 тушаал Энгийн хог хаягдлын норматив хэмжээг тогтоох аргачлал; БОАЖ-ын сайдын 2018 оны А/18 тушаал Аюултай хог хаягдлыг тээвэрлэх,
	Хуванцар сав, шил, лааз, дугуй, модны хаягдал, автомашины сэлбэг, төмрийн хаягдал, цаасны хаягдал гэх мэт дахин ашиглах, дахин боловсруулах боломжтой хаягдлуудыг нэг дор цуглуулж хуримтлуулах, боломжтой	Энгийн хог хаягдал	Удаа	Уурхайн дотоод төлөвлөлтөөр			2026 он	

**Дорноговь аймгийн Айраг сумын нутагт орших “Товийн норон ” ХХК-ийн “Хайлуур жоншны хүдэр баяжуулах үйлдвэр”-ийн төслийн
2026 оны Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө**

	бол хоёрдогч түүхий эд авах цэгт тушаах							цуглуулах, хадгалах, дахин боловсруулах; БОАЖ-ын сайдын 2018 оны А/443 тушаал Энгийн хог хаягдлыг ангилах, цуглуулах, тээвэрлэх, дахин боловсруулах, сэргээн ашиглах, устгах, булшлах үйл ажиллагаанд тавигдах ерөнхий шаардлага; БОАЖ-ын сайдын 2018 оны А/445 тушаал Энгийн хог хаягдлын төвлөрсөн цэг байгуулах, үйл ажиллагаа явуулах, хаах аргачилсан заавар; БОАЖ-ын сайдын 2018 оны А/21 тушаал; MNS 5344:2011. Ахуйн хог хаягдлыг тээвэрлэхэд тавих ерөнхий шаардлага;
	Хөрс шатах тослох материалаар бохирдсон тохиолдолд бохирдсон хэсгийг ялган авч саармагжуулах	Төслийн талбай	Ид бүрэн	Үйл ажиллагааны зардал			2026 он	
	Хаягдал бохир усыг “Ирвэс Интертрейд” ХХК-ийн худалдаалж буй “Тамир-Эм” био бэлдмэлээр сар тутам ариутгаж бие засах газар луу зайлуулах	Ариун цэврийн байгууламж	Удаа	100,000	1	100,000	2026 он	
	Хатуу хог хаягдлыг зориулалтын битүүмжилсэн саванд хадгалж, байгаль орчны болон эрүүл ахуй, халдвар судлалын хяналтын байгууллагын тогтоосон цэгт зайлуулж байх	Төслийн талбайд	Удаа	Уурхайн дотоод төлөвлөлтөөр			2026 он	
Аюултай хог хаягдал болон шатах тослох материалаар хөрс, газрын доорх ус бохирдож болзошгүй	Хэрэглэсэн батареи, принтерийн хог гэх мэт ахуйн аюултай хог хаягдлыг уурхайн талбайд битүүмжлэл сайтай хадгалах	Аюултай хог хаягдал	Удаа	Уурхайн дотоод төлөвлөлтөөр			2026 он	
	Үйл ажиллагаанаас гарсан ажилласан тос тосолгоо, шатах тослох материалыг тусгайлан битүүмжлэл сайтай саванд хуримтлуулан, хаягдал тос боловсруулах үйлдвэртэй гэрээ байгуулан зайлуулах	Аюултай хог хаягдал	Удаа				2026 он	
Нийт зардал мян. төг						5,000,000		

3.8 Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр

Хүснэгт 16. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр

Хяналт шинжилгээ хийх үзүүлэлт	Хяналтын цэгийн байршил	Хугацаа давтамж	Давтамжийн тоо	Нэгжийн зардал, төг	Нийт зардал, мян. төг	Баримтлах стандарт, арга, аргачлал
Агаарын чанар						
CO ₂ , NO ₂ , SO ₂ Тоос нийт (PM ₁₀ , PM _{2.5})	Төслийн талбайд орчим-2 цэг үйлдвэр, Бутлуурын хэсэг	Жилд 2 удаа	2 цэгт 2 удаа	50,000 төг* 4	200.000	- MNS 4585:2016 Агаарын чанар. Техникийн шаардлага - MNS 5002:2000
Дуу шуугиан хэмжээ	Төслийн талбай орчимд-2 цэг үйлдвэр		2 цэгт 2 удаа	25,000 төг*4	100.000	
Хөрс						
Хөрсний агрохимийн үзүүлэлт	Төслийн талбайн эрүүл газрын хөрснөөс- 2 цэг	Жилд 2 удаа	2 цэгт 2 удаа	50,000 төг*4	200.000	- (MNS 3297-1991) Байгаль хамгаалал. Хөрс. Хот, суурин газрын хөрсний ариун цэврийн үнэлгээний үзүүлэлтийн норм, хэмжээ стандарт - MNS 5850:2019 Хөрсний чанар. Хөрсөнд агуулагдах бохирдуулах бодисын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ.
Орчны хөрсөн дэх эмгэг төрүүлэгч бактерийн тоо	Хог хаягдлын цэг-1	Жилд 1 удаа /дулааны улиралд/	1 цэгт 1 удаа	25,000 төг*1	25.000	
Хөрсний хүнд металлууд (Ni, Cd, Pb, Cu, Zn, Cr гэх мэт)	Төслийн талбайн овоолго, хогийн цэг-2 цэг	Жилд 2 удаа	2 цэгт 2 удаа	50,000 төг*4	200.000	
Хөрсөнд нийт нийт фтор үзэх	Төслийн талбайн хаягдлын овоолго болон хаягдлын сан орчим	Сард 1 удаа	2 цэгт 2 удаа	50,000 төг*4	200.000	
Усны чанар						

**Дорноговь аймгийн Айраг сумын нутагт орших “Товийн норон ” ХХК-ийн “Хайлуур жоншны хүдэр баяжуулах үйлдвэр”-ийн төслийн
2026 оны Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө**

Ерөнхий бактерлоги	хими,	Унд ахуйн ус-1 цэгт Эргэлтийн усан сан	Жилд 2 удаа	2 цэгт 2 удаа	75,000 төг*4	300.000	- MNS 0900:2018 Хүрээлэн буй орчин. Эрүүл мэндийг хамгаалах. Аюулгүй байдал. Ундны ус. Эрүүл ахуйн шаардлага, чанар, аюулгүй байдлын үнэлгээ - MNS 4943:2015 Хүрээлэн байгаа орчин. Усны чанар. Хаягдал ус.
Усанд уусах фторид үзэх		Хаягдлын сан, Хяналтын цооног	Улиралд 1 удаа	2 цэгт 4 удаа	75,000 төг*4	600.000	-
Ургамлын төрөл зүйл, бүрхэц %, Ургамлын дундаж өндөр, Газрын гадаргуугаас Дээшхи ургамлын биомасс, кг/га		Төслийн талбай түүний орёимд	Жилд 1 удаа	Ургамлын хяналт шинжилгээг мониторингийн цэгт	400,000		- Ургамлын тухай хууль - MNS 6191:2010 - MNS 3474 : 2003
Амьтны мрниторинг		Төслийн талбай түүний орчимд	Жилд 1 удаа	Төслийн талбай орчим	800,000		- Амьтны тухай хууль
Нийт зардал мян. төг						3,025,000	

3.9 Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө

Төслийн үйл ажиллагааны туршид байгаль орчинд хамгийн бага сөрөг нөлөөгүй үйл ажиллагаа явуулах үүрэг хүлээж, мэргэжлийн боловсон хүчнээс бүрдсэн байгаль орчны асуудал хариуцсан байгаль орчны алба байгуулах ба төслөөс үзүүлж байгаа сөрөг нөлөөллүүдийг бууруулах, арилгах, байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээ авч ажиллах боловч төслийн удирдлагын хэмжээнд онцгойлон анхаарч хэрэгжүүлэх арга хэмжээнүүд байна.

Хүснэгт 17. Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө

Төлөвлөсөн арга хэмжээ	Нийт зардал, сая төгрөг	Хэрэгжүүлэх хуваарь	Хариуцсан албан тушаалтан	Тайлбар
		2026 он		
Газрын төлөв байдал, чанарын улсын хянан баталгааг эрх бүхий байгууллагаар гүйцэтгүүлэх	20,000,000	20,000,000	БО-ны мэргэжилтэн	Газрын тухай хуулийн 58.5
Орон нутгаас тавьсан санал хүсэлтийг харилцан тохиролцож шийдвэрлэж байх	Тохиролцох		Үйл ажиллагааны менежер	Нийгмийн хариуцлагын гэрээ Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуулийн 14.1.3
Байгаль орчны удирдлага зохион байгуулалтын арга хэлбэрийг үйл ажиллагаандаа хэрэгжүүлэх чиглэлээр үүрэг хариуцлагын дотоод журам тогтоож мөрдөх	Дотоод төлөвлөлтөөр		Үйл ажиллагааны менежер	Байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль
Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хууль Байгаль хамгаалахад орон нутгийн иргэдийн оролцоог идэвхжүүлэх, уулзалт зөвлөгөөг зохион байгуулах, тэдний санал зөвлөмжийг БОХТ-г хэрэгжүүлэх ажилд тусгах	Дотоод төлөвлөлтөөр		БО-ны мэргэжилтэн, үйл ажиллагааны менежер	Байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хууль
Нийт зардал мян. төг		20,000,000		

3.10 Оролцогч, сонирхогч талуудад тайлагнах, хэлэлцүүлэх

Оролцогч, сонирхогч талуудад тайлагнах, хэлэлцүүлэх. Хайлуур жоншны хүдэр баяжуулах үйлдвэрийн төсөл нь Дорноговь аймгийн Айраг сумын нутагт хэрэгжих тул төслийн үйл ажиллагааны тайлан, мэдээг хамгийн их сонирхогч, оролцогч талуудад тайлагнаж ажиллана.

Хүснэгт 18. БОМТ, түүний хэрэгжилтийг оролцогч, сонирхогч талуудад тайлагнах, хэлэлцүүлэх хуваарь

БОХТ-ний биелэлтийг тайлагнахад оролцогч талууд	Тайлагнах хэлбэр	Мэдээллийн агуулга	Зохион байгуулах хугацааны тов	Тайлагнах зардал, мян.төг	Хариуцан зохион байгуулах албан тушаалтан/ажилтан	Зохион байгуулах газар
Байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага	Тайлан хүргүүлж тайлагнах	БОМТ-ний хэрэгжилтийн талаар	Жил бүрийн 11 сард	-	БО-ны мэргэжилтэн	БОУАӨЯ
Байгаль орчны хяналтын улсын байцаагч, орон нутгийн байцаагч, Бүх шатны засаг дарга, байгаль орчны төрийн бус байгууллага	Танилцуулж, тайлагнах	Тухайн жилийн БОМТ-ний хэрэгжилтийн талаар	Хагас жил тутам буюу 6, 11 сард	-	БО-ны мэргэжилтэн, үйл ажиллагааны менежер	Засаг даргын тамгын газар
Байгаль орчны хяналтын улсын байцаагч, орон нутгийн байцаагч, Бүх шатны засаг дарга, байгаль орчны төрийн бус байгууллага	Тайлагнах	Үйл ажиллагааны явцад түүхт дурсгалт зүйлс болон соёлын олдвор олдсон тохиолдолд ямар арга хэмжээ авсан талаар	Тухай бүрд	-	БО-ны мэргэжилтэн, үйл ажиллагааны менежер	Засаг даргын тамгын газарт
Төслийн ажилчид ба орон нутгийн иргэдэд	Тайлагнах	Төслийн ажилчид ба орон нутгийн иргэдээс гомдол, санал гарсан тохиолдолд цаг алдалгүй санал гомдлыг нь барагдуулах зорилгоор гомдол барагдуулах менежментийн төлөвлөгөөг тогтвортой хэрэгжүүлэх;	Тухай бүрд	-	БО-ны мэргэжилтэн, үйл ажиллагааны менежер	Иргэдэд
Нийт зардал мян. төг				-		